

Ísland á norðurslóðum

Utanríkisráðuneytið

H
P
U

1 1 : T

: L

, 2009

Ísland á norðurslóðum

Utanríkisráðuneytið

Efnisyfirlit

Inngangur 7

Nokkur áhersluatriði 8

Fjölbjóðleg samvinna 11

N	12
N	12
<i>Starfshópar Norðurskautsráðsins</i>	14
	18
B	18
N	19
N	20
V	21

Öryggis- og varmarmál 23

	24
H	24
H	25
<i>Kjarnorka og geislamengun</i>	27
<i>Olíuflutningar</i>	27
S	28
E	29

Auðlindanýting og umhverfisvernd 31

	32
S	34
L	36
O	36
U	38
F	39

Samgöngur 41

M	42
	42
V	43
	44
N	45
H	46
	47
	48
Fi	49
E	50

Menning og mannfólk 53

M	54
F	54
B	56
V	57

Vísindi og vöktun 59

	60
	60
A	61
A	62
A	62
	62
H	63
R	63
N	64
N	64

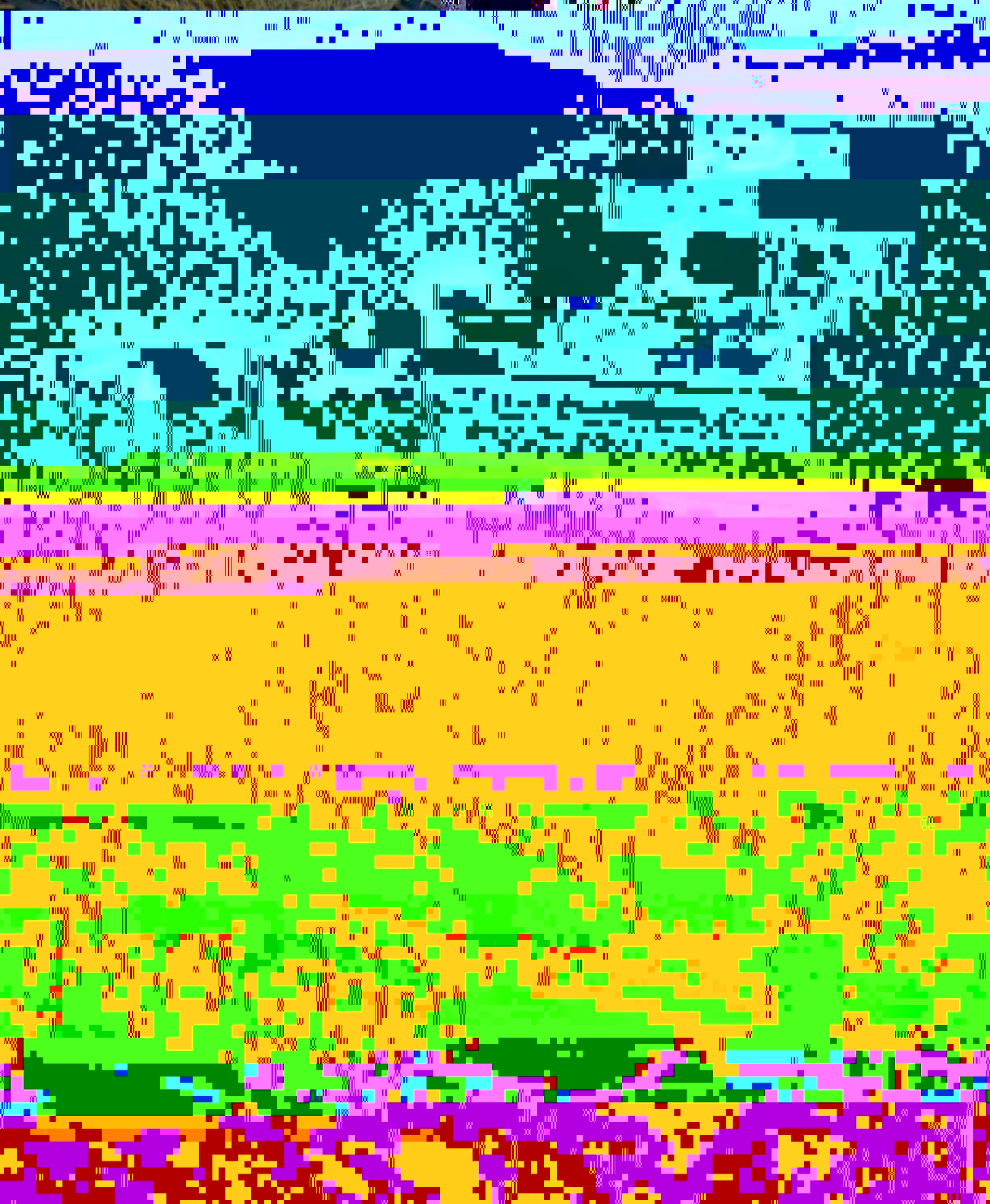
Nokkur áhersluatriði

Ísland er eina þjóðrikið sem liggur í heild sinni á norðurskautssvæðinu og velmegun íslensku þjóðarinnar byggist á sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda þess.

Fjölbjóðleg samvinna

Öryggismál

Fundur Norðurskaupsráðsins í Kautökefno, Noregi í nóvember 2008.

Fjölbjóðleg samvinna

Eftir lok kalda stríðsins rann upp tímaskeið samstarfs og samvinnu norðurslóðaríkja sem hefur aukist hröðum skrefum með nýjum verkefnum og auknu mikilvægi norðurskautssvæðisins. Samskipti milli einstakra byggðarlaga hafa aukist jafnt og þétt þvert á landamæri norðurskautsríkjanna sem kallar á nána samvinnu hlutaðeigandi ríkja. Stofnun Vestnorræna ráðsins árið 1985 og Barentsráðsins árið 1993 eru dæmi um svæðisbundna samvinnu á norðurskautssvæðinu sem hefur skilað góðum árangri.

Mörg þeirra sameiginlegu viðfangsefna, sem íbúar norðursins standa frammi fyrir, krefjast þó víðtækari samvinnu. Þess vegna var Norðurskautsráðið stofnað árið 1996 sem sameiginlegur vettvangur ríkja norðurskautssvæðisins og frumbyggja þess. Á þeim stutta tíma sem ráðið hefur starfað hefur það unnið ómetanlegt starf í þágu sjálfbærrar þróunar á norðurslóðum sem nýst hefur öllum ríkjum svæðisins.

Svæðisbundin samvinna norðurskautsríkjanna gefur þeim aukið færi á að vinna hagsmunum sínum á norðurslóðum framgang á áhrifaríkan hátt á grundvelli sameiginlegra hagsmuna. Náin samvinna þeirra skapar gagnkvæmt traust og virðingu þeirra í milli sem stuðlar að farsælli lausn erfiðra viðfangsefna.

Enn fremur er formleg samvinna norðurslóðaríkjanna til þess fallin að vekja athygli á málefnum norðurslóða á alþjóðavettvangi og koma sameiginlegum sjónarmiðum og þekkingu á framfæri. Í menningu íbúa norðurskautssvæðisins er falin dýrmæt þekking og arfleifð sem ríki svæðisins hafa tekið höndum saman um að miðla og varðveita.

Þátttaka Íslands í starfi Norðurskautsráðsins og samvinna við grannríki landsins á norðurslóðum er forgangsverkefni utanríkisþjónustunnar og helgast af hagsmunum þjóðarinnar bæði í nánustu framtíð og til lengri tíma lítið.

N
 M N
 N
 M N V N
 N S
 H N S
 B F H P S
 S V N N
 J E K K
 U A N E H
 F
 A N Tl N -N D S
 2006 2013. N
 Tl N M
 N
 S N

AMAP-
S
AMAP-
S

| | | | |

Starfshópur um verndun hafsins

S N (Protection of the Arctic Marine Environment, PAME)

V 2004

M PAME- PAME- N

PAME- AMSA), (A S A

SDWG-
 2006. V
 U
 O K
 : // | . | /

Þingmannaráð norðurslóða

R
 (C P A R) N
 E S , I
 (R A | | | P | | N , RAIPON)
 N
 N
 2008

M
 H
 A
 B
 N

Barentsráðið

B (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) N 1993
 R , S F B N
 S B 5,9 . A
 N B R E S
 , B B (B R | C i, BRC) |

A | D B
F | G B
J N
M B N R F
M B B
V B B K F H J P O
K N -N 2008
M B N
N E N
N B N
B S

Stjórn B N

Norraen norðurslóðasamvinna

N N D G F L N

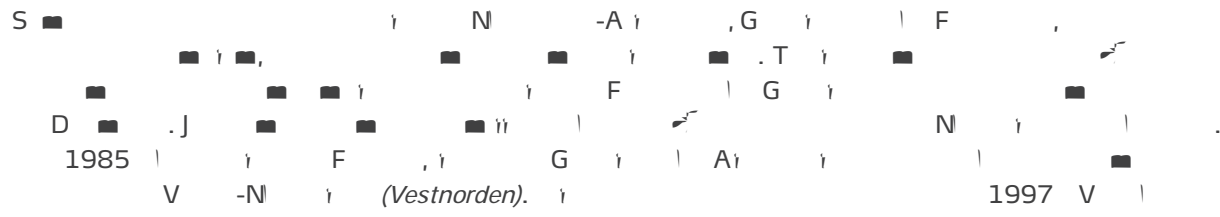
S N 1952 N N 1971 N

N -A 2009. N -A G (EPPR). V (PAME) N

N G S N E

Vestnorræn samvinna

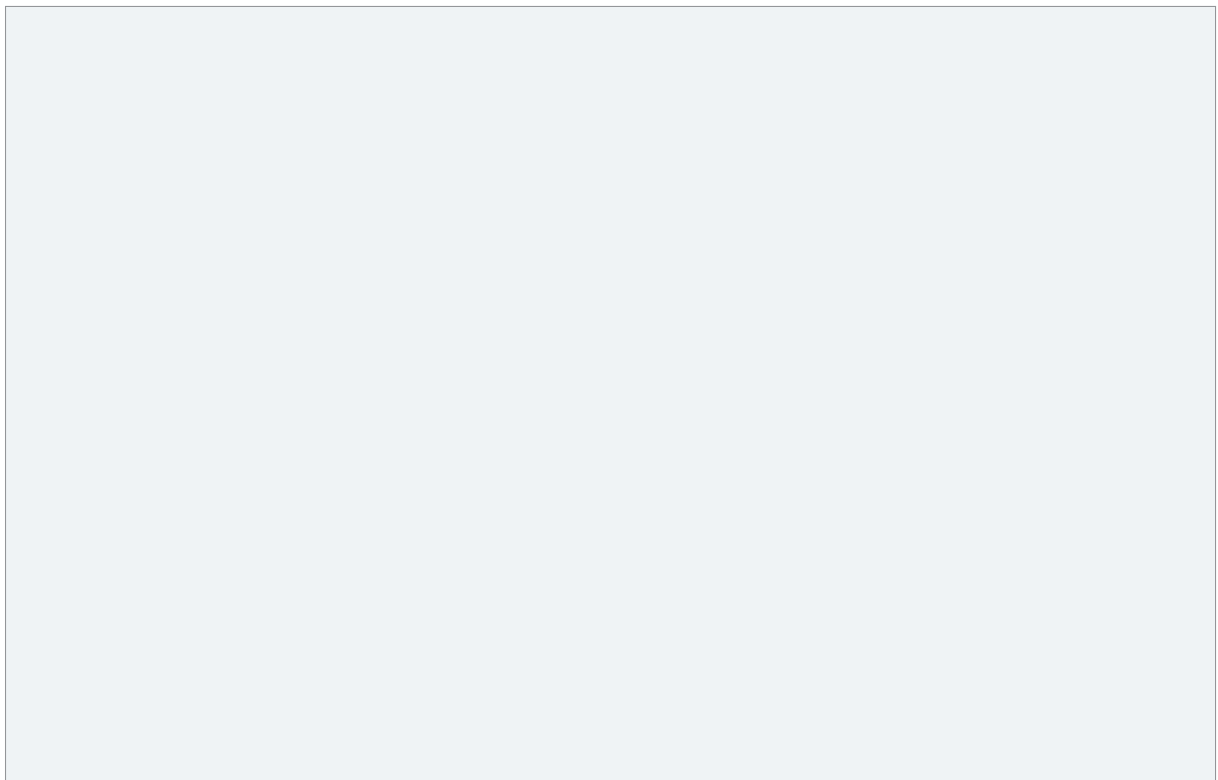
F N R
 E
 R V M A
 R
 V
 S R S K
 R M S
 E H E
 T

Hryðjuverkaógn

A H
 A 1986.
 L R
 S
 E
 N
 L R K
 B

Umhverfi

Sjávarútvegur

(IHO), N -A í í í í

Síðan hefur verið tekið tillit til þess að málavæðing
er einn af þeim málavæðingum sem hefur verið
tekið tillit til. Málavæðing er einn af þeim
málavæðingum sem hefur verið tekið tillit til.

Landnýting

Þess vegna er áskilið að þessir skjalir séu geymtir og notaðir til þess að tryggja gættu og öryggi skjalanna. Ö

Umhverfisvernd

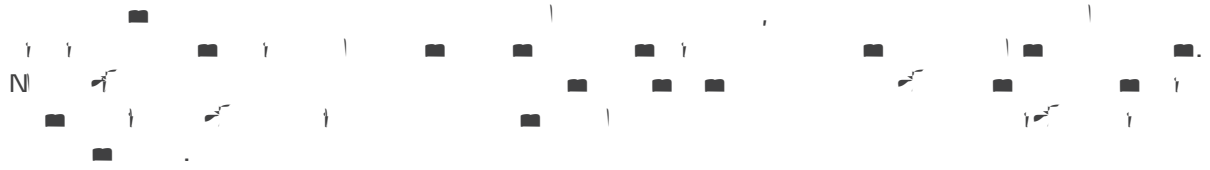
Þess vegna er áskilið að þessir skjalir séu geymtir og notaðir til þess að tryggja gættu og öryggi skjalanna.

U þess vegna er áskilið að þessir skjalir séu geymtir og notaðir til þess að tryggja gættu og öryggi skjalanna. F B

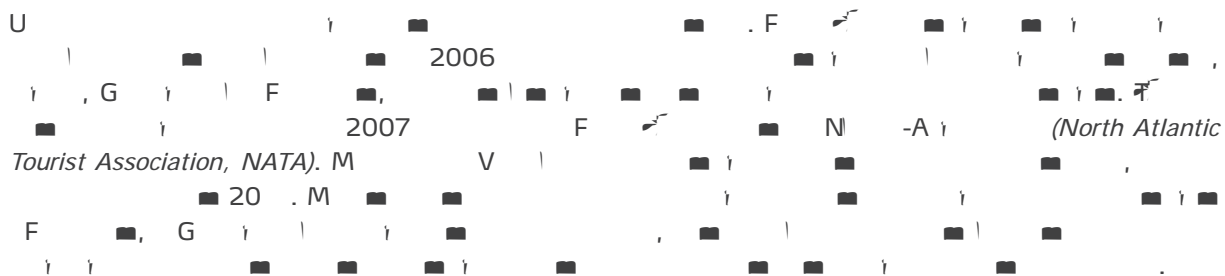
G þess vegna er áskilið að þessir skjalir séu geymtir og notaðir til þess að tryggja gættu og öryggi skjalanna. N V St

U þess vegna er áskilið að þessir skjalir séu geymtir og notaðir til þess að tryggja gættu og öryggi skjalanna.

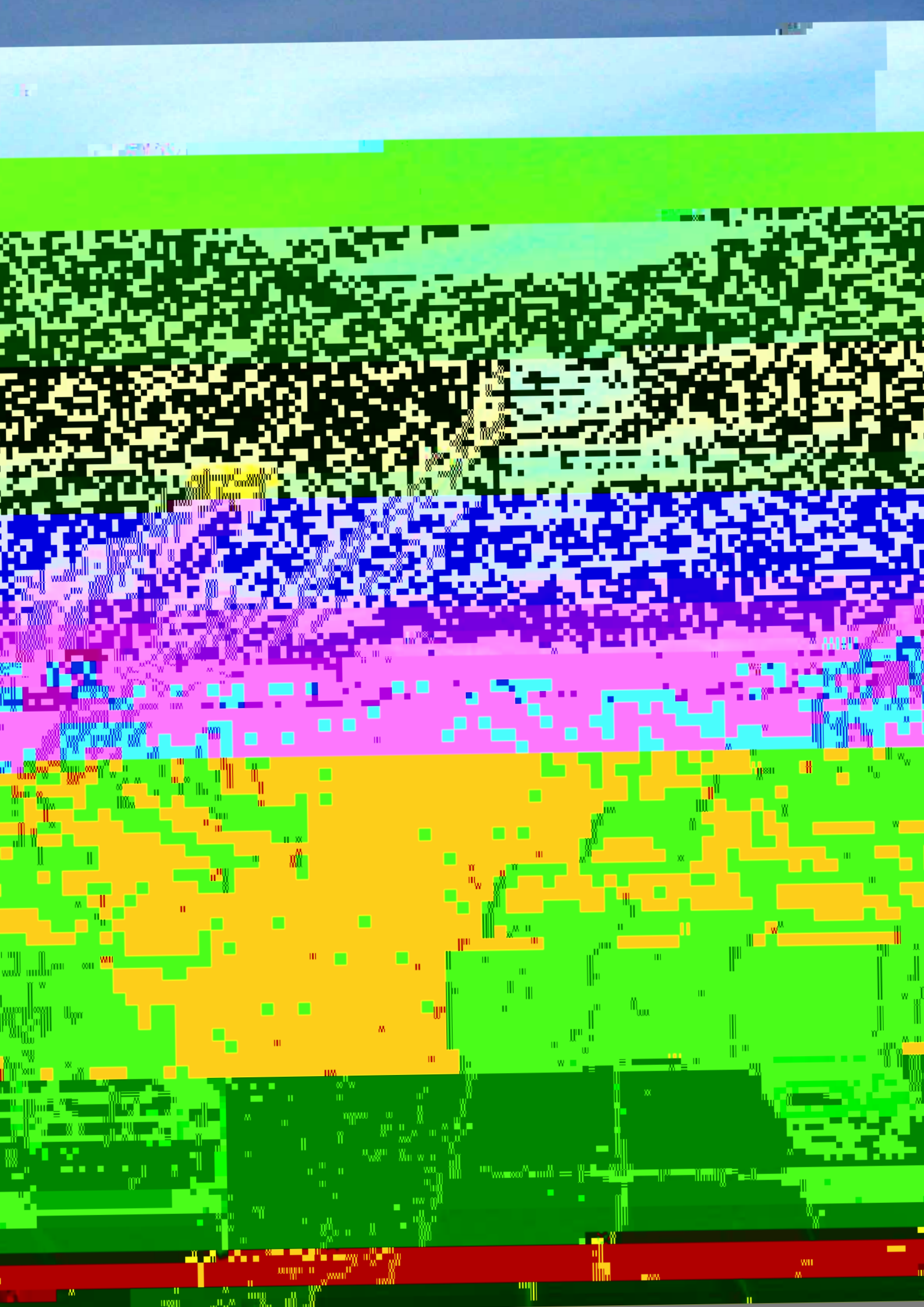
V þess vegna er áskilið að þessir skjalir séu geymtir og notaðir til þess að tryggja gættu og öryggi skjalanna. N R

Ferðabjónusta

Ferðabjónusta -44.743 53.0 -A S.1()8.

Samgöngur

Staða norðurslóða í samgönguneti heimsins mun gjörbreytast á komandi árum með tilkomu nýrrar samgöngutækni samhliða aukinni umferð í tengslum við auðlindanýtingu á svæðinu og minnkandi hafíss vegna loftslagsbreytinga. Ísland er þá vel í sveit sett vegna legu sinnar.

Sjóflutningar á milli gömlu iðnríkjanna við Norður-Atlantshaf og nýju hagvaxtarsvæðanna við norðanvert Kyrrahaf hafa hingað til fyrst og fremst farið um Súesskurðinn og Panamaskurðinn sem anna ekki lengur vaxandi flutningapörf á milli þessara svæða. Með minnkandi ís á Norður-Íshafi og nýrri siglingatækni í gegnum hafis opnast ný skipaleið á milli Norður-Atlantshafs og Kyrrahafs þvert yfir Norður-Íshafið. Ísland gæti gegnt lykilhlutverki við slíka flutninga sem umskipunar- og þjónustumiðstöð í Norður-Atlantshafi.

Nefnd Norðurskautsráðsins um verndun hafsvæða norðurslóða, PAME, hefur unnið viðamikla úttekt á siglingum á norðurskautssvæðinu og líklega framtíðarþróun þeirra á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga. Þar kemur m.a. fram að mikil aukning hefur nú þegar orðið á svæðisbundnum sjóflutningum á tilteknum svæðum norðurslóða vegna olíu- og gasflutninga frá vinnslusvæðum í Norðvestur-Rússlandi og víðar. Skipaumferð á norðurskautssvæðinu mun aukast enn frekar með tilkomu nýrra vinnslusvæða og vaxandi flutninga á lengri leiðum. Stór hluti þessara flutninga fer um íslenska lögsögu á leið til Norður-Ameríku og kallar það á auknið eftirlit og viðbúnað af Íslands hálfu.

Utanríkisráðuneytið hefur gefið út tvær skýrslur þar sem fjallað er um þessa þróun og eru þar dregin fram þau tækifæri sem Íslendingar geta nýtt sér. Skýrsla starfshóps utanríkisráðuneytisins um tækifæri tengd siglingum á norðurslóðum, „Fyrir stafni haf“, kom út 2005. Henni var fylgt eftir með alþjóðlegri sérfræðingaráðstefnu á Akureyri vorið 2006, sem haldin var undir yfirskriftinni „Ísinn brotinn“, og voru niðurstöður hennar dregnar saman í samnefndri greinargerð.

Vaxandi mikilvægi norðurslóða í samgöngum einskorðast ekki við siglingar. Mikið álag á stærstu flugvelli heims og aukinn eldsneytiskostnaður knýr á um aukna hagkvæmni í flugsamgöngum. Stystu flugleiðirnar á milli margra áfangastaða liggja yfir norðurskautssvæðið.

vrfl.2(gvölsur er þágöðgur vlsk)9.9(os)-10.1(r)-11.1umíniskpui isfl

Minnkandi ís

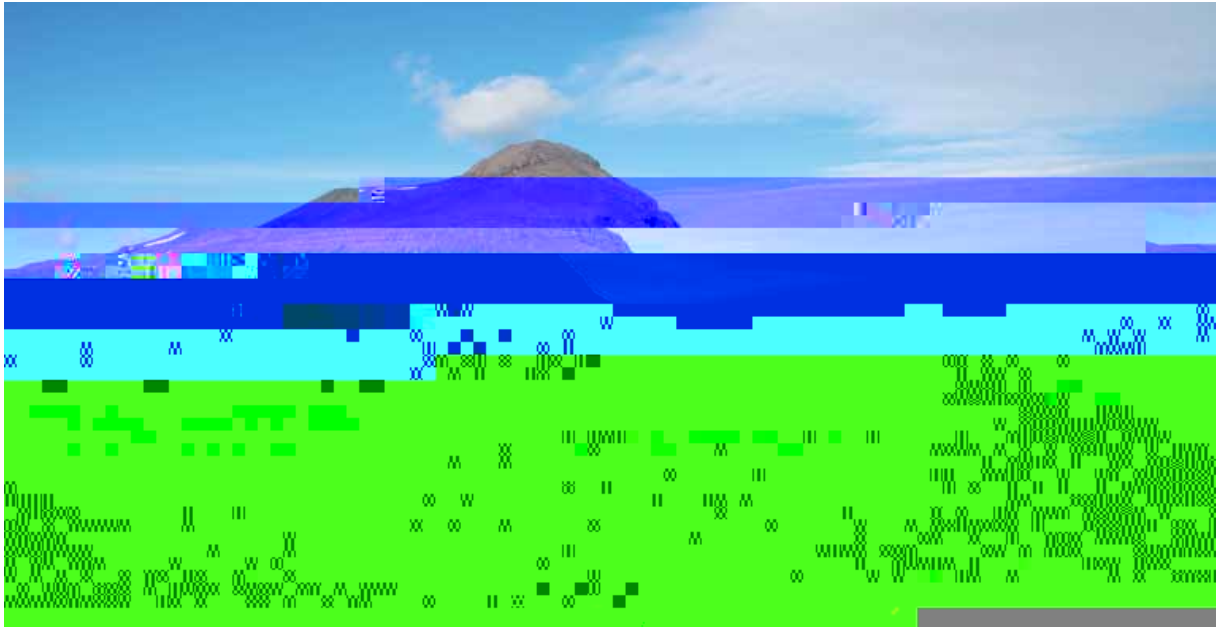
Í N -
 . M í N -
 í N - . S
 í N
 ACIA),
 í N - . V
 í (A Cí I A
 2004,
 í V

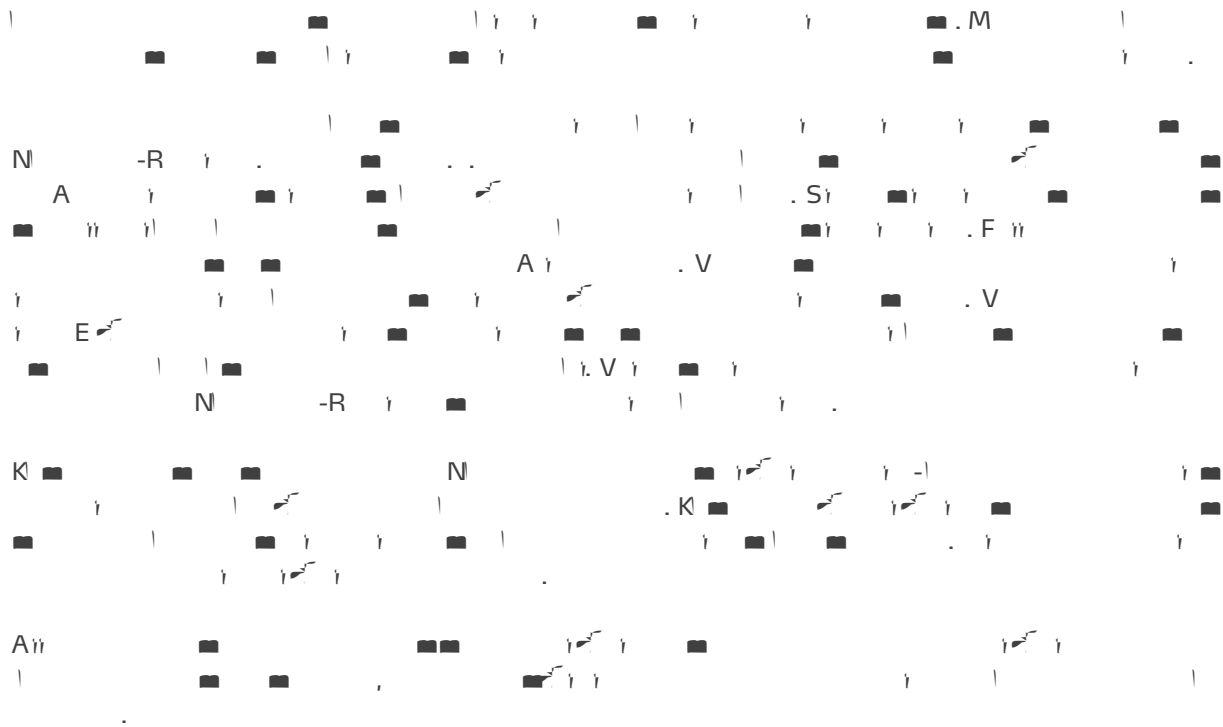
M. N. M. F. A. S. H. 10. H. N. E. N. Or. T. 106.000. E. N. 70.000. K. E. T. G. S. T. N. -A. N. -K. S. P. M. K. N. -A.

Vaxandi skipaumferð

M. A. 2000. N. T. U. N. -R. B. S. N. 1977. A. S. R. 1991. O. E. N.

Gunnólfsvík á suðaustanverðu Langanesi

Norðurskautsleiðin

S K
 A K D S
 N
 E N - B N -
 A N A
 N H G
 F N -S K G
 A G
 N - S

Hindranir í vegi norðurskautssiglinga

M N -
 S
 N S - P O
 U -
 A S N -
 H 15 20 N -
 M
 H
 K N -

O ■ ī ■ ī N -A ī | K ■ ī ī ī

 E | N -A | ī N -A ī

A -A ■ K ■ ī S ī

N - ■ ■ ī | ■ A -A ■

 ■ ■ ■ | ■ .

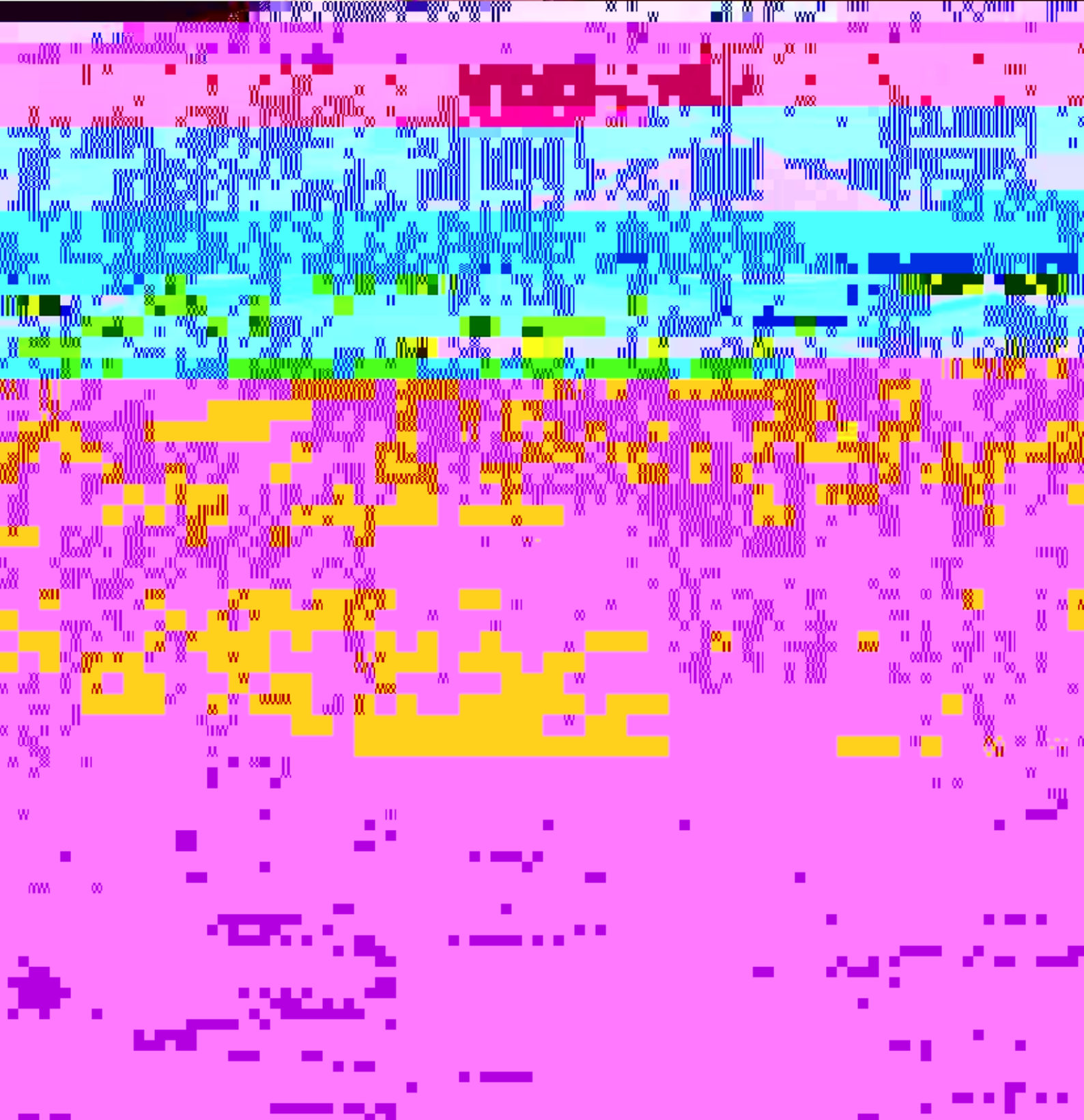
Ինչպես նաև, ընդհանուր առմամբ, հարկային օրենսդրության մեջ կատարված փոփոխությունները հարկային բեռնի կրողների վրա կարող են ունենալ նաև բացասական ազդեցություններ, որոնք կարող են հանգեցնել հարկային օրենսդրության փոփոխության անհրաժեշտության։

Սակայն, հարկային օրենսդրության փոփոխությունները կարող են ունենալ նաև դրական ազդեցություններ, որոնք կարող են հանգեցնել հարկային օրենսդրության փոփոխության անհրաժեշտության։

Սակայն, հարկային օրենսդրության փոփոխությունները կարող են ունենալ նաև բացասական ազդեցություններ, որոնք կարող են հանգեցնել հարկային օրենսդրության փոփոխության անհրաժեշտության։

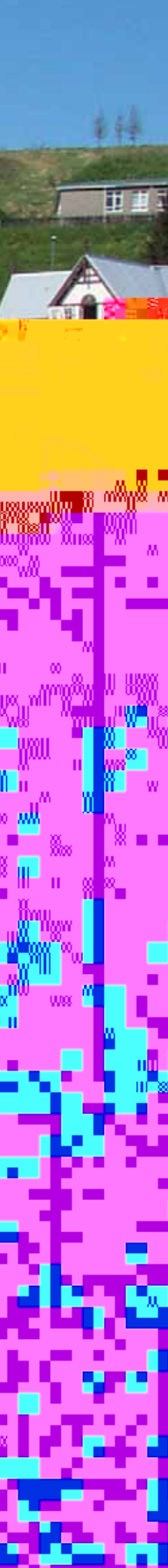

| ■ A ■ | R |

Börn að leik í Pollinum á Akureyri

Menning og mannfólk

V

■

■

■

■

■

■

■

■

■

Norðurslóðir einkennast af miklum menningarlegum fjölbreytileika og sterkri menningararfleifð þrátt fyrir fámennið.

Íbúar svæðisins eru gjarnan taldir hátt í tíu milljónir, þar af um ein og hálf milljón frumbyggja, samkvæmt upplýsingum þeirra sex frumbyggjasamtaka sem eiga aðild að Norðurskautsráðinu. Þar eru talaðir að minnsta kosti fimm tugir tungumála, að þjóðtungum meðtöldum.

Mikill menningarlegur munur stafar ekki síst af mismunandi uppruna íbúanna, sem eru á þremur meginlöndum, og aldalangri einangrun margra samfélaga. Jafnframt setja mismunandi lífsskilyrði og lífshættir svip sinn á menninguna, allt frá Inúítum og fleiri þjóðum eða þjóðarbrotum, sem aðlöguðust hafis, freðmýrum og strandsvæðum, til fólks, sem býr sunnar, í eða við barrskógabeltið. Við þetta bætast fjölmennir hópar aðflutts fólks af ýmsu þjóðerni sem bar með sér nýja síði og nýja menningu.

Þrátt fyrir mikinn innbyrðis menningarmun þjóða og þjóðarbrotu eiga íbúar norðursins margt sameiginlegt í menningarlegu tilliti. Vitundin um mikilvægi náttúrverndar og sjálfbærrar auðlindanýtingar er ríkur þáttur í menningu þeirra. Þeir hafa líka almennt sterkum tilfinningar til eigin menningar og menningararfleifðar sem þeir telja óaðskiljanlega frá eigin tilveru. Þetta á sérstaklega við um samfélög frumbyggja sem eiga undir högg að sækja vegna menningaráhrifa stærri menningarheilda. Í menningarlegri fjölbreytni norðurslóða felast mikilsverð verðmæti. Það er ófrávíkjanleg skylda norðurslóðaríkjanna að varðveita hana sem þátt í sjálfbærri þróun.

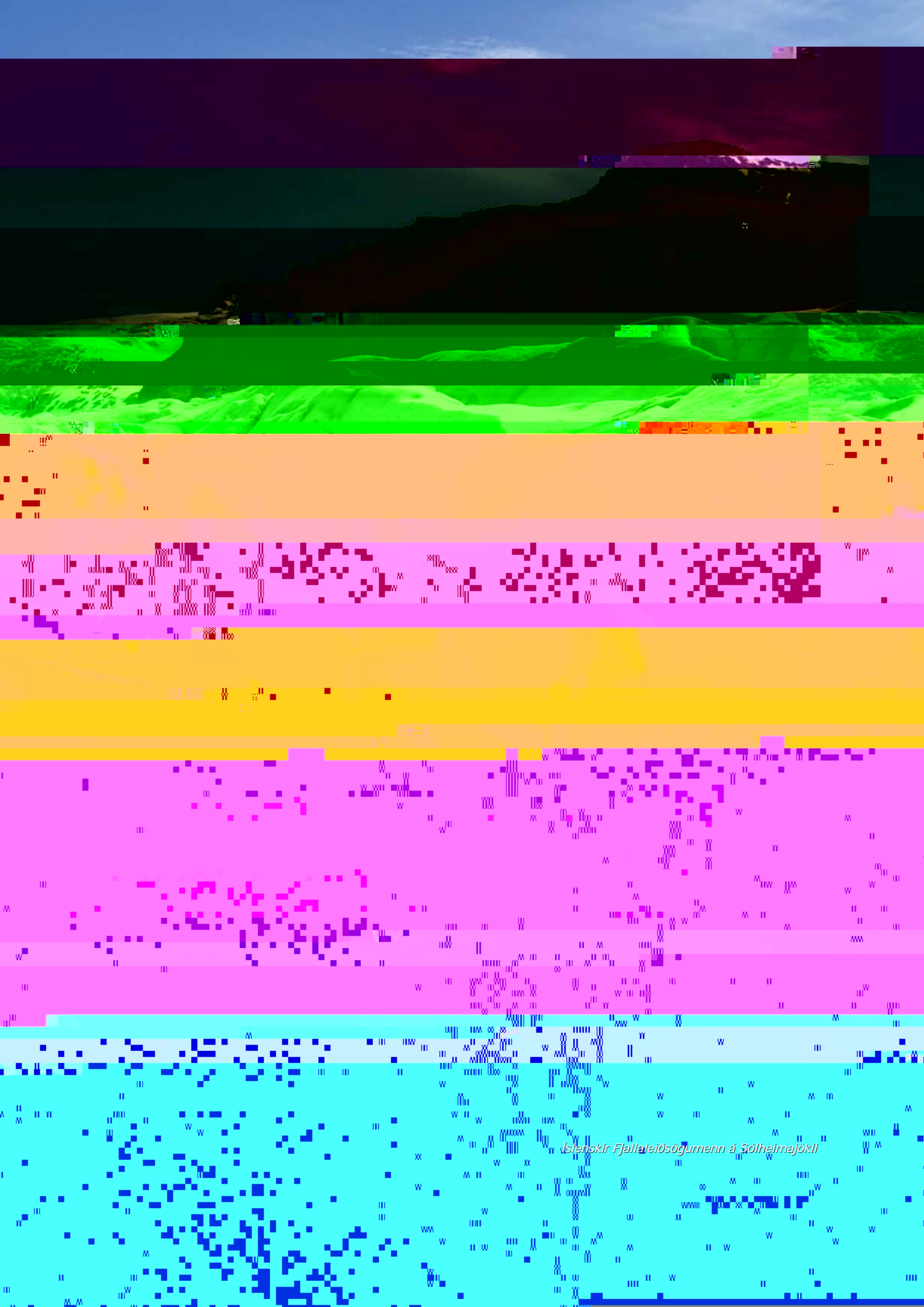

F... ..
 :A... .. (AIA), A... .. C... .. (AAC), G... ..
 C... .. (GCI) | C... .. (ICC). S... ..
 ,R... .. A... .. P... .. N... .. (RAIPON).
 K... .. ,A... .. C... .. P... .. 'S... .. (IPS).

... .. M... ..

F... .. S... .. H... ..
 N... .. N... .. TI... .. N... ..
 2008, N... .. M... ..

T... .. R... ..

Íslenskir Fjallaleiðsögumenn á Sólheimajökli

Vísindi og vöktun

Á það hefur verið bent að stór hluti allra rannsókna á Íslandi, bæði á sviði náttúru- og félagsvísinda, tengist með ýmsum hætti legu landsins á norðurslóðum sem gerir Ísland tilvalið til norðurslóðarannsókna og umhverfsvöktunar í Norður-Atlantshafi.

Landið liggur á mótum tveggja meginlandsfleka. Í hafinu umhverfis landið mætast hlyir og kaldir hafstraumar og yfir landinu takast á tvö loftslagskerfi, kaldtemprað loftslag á láglendi inn til landsins en heimskaualoftslag á annesjum og á hálendi. Ísland er því í margvíslegum skilningi á krossgötum norðurs og suðurs, austurs og vesturs. Lífríki landsins dregur dóm af því, en er þó að stofni til ættað frá kaldtempruðum svæðum Norður-Evrópu.

Breytingar á loftslagi og vistkerfi norðurslóða hafa bæði bein og óbein áhrif á lífskjör landsmanna. Mikilvægt er að efla rannsóknir á þeim enn frekar með það fyrir augum að auka skilning á hinum ýmsu þáttum í náttúru svæðisins.

Rannsóknir á norðurslóðum einskorðast ekki við náttúruvísindi. Íbúar norðurslóða, saga þeirra, hugmyndir, viðhorf og samfélög eru ekki síður mikilvægt viðfangsefni margra norðurslóðarannsókna auk þess sem þeir eiga sjálfir beina aðild að vísindasamfélaginu. Bæði er sjálfsagt og nauðsynlegt að íbúar norðurslóða séu sjálfir þátttakendur í rannsóknum á umhverfi sínu og lífsháttum. Þannig er stuðlað að ítarlegri og áreiðanlegri vitneskju um norðurslóðir sem er mikilvægt fyrir stefnumótun og áætlanir jafnframt því sem slíkir rannsóknarhættir efla mannauð og þekkingu í samfélögum norðursins.

Ut46J29ná8.23ætlanir ja ha6(ting.9(ðan)-.8889omt þv6J29nf)1495u viðf)1(þngsef)15(n29ná83(4iWægt

Íslenskar norðurslóðarannsóknir

N H 1911. S

G M

Loftslagsbreytingar

E K N A C I A (ACIA), 2004.

H 3 C N 2007.

M N H B G M S G

A E J

Ս

Alþjóðlega norðurskautsvísindanefndin

Alþjóðleg vísindanefnd, IASC, 1991, S. 1. A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z. AA. AB. AC. AD. AE. AF. AG. AH. AI. AJ. AK. AL. AM. AN. AO. AP. AQ. AR. AS. AT. AU. AV. AW. AX. AY. AZ. BA. BB. BC. BD. BE. BF. BG. BH. BI. BJ. BK. BL. BM. BN. BO. BP. BQ. BR. BS. BT. BU. BV. BW. BX. BY. BZ. CA. CB. CC. CD. CE. CF. CG. CH. CI. CJ. CK. CL. CM. CN. CO. CP. CQ. CR. CS. CT. CU. CV. CW. CX. CY. CZ. DA. DB. DC. DD. DE. DF. DG. DH. DI. DJ. DK. DL. DM. DN. DO. DP. DQ. DR. DS. DT. DU. DV. DW. DX. DY. DZ. EA. EB. EC. ED. EE. EF. EG. EH. EI. EJ. EK. EL. EM. EN. EO. EP. EQ. ER. ES. ET. EU. EV. EW. EX. EY. EZ. FA. FB. FC. FD. FE. FF. FG. FH. FI. FJ. FK. FL. FM. FN. FO. FP. FQ. FR. FS. FT. FU. FV. FW. FX. FY. FZ. GA. GB. GC. GD. GE. GF. GG. GH. GI. GJ. GK. GL. GM. GN. GO. GP. GQ. GR. GS. GT. GU. GV. GW. GX. GY. GZ. HA. HB. HC. HD. HE. HF. HG. HH. HI. HJ. HK. HL. HM. HN. HO. HP. HQ. HR. HS. HT. HU. HV. HW. HX. HY. HZ. IA. IB. IC. ID. IE. IF. IG. IH. II. IJ. IK. IL. IM. IN. IO. IP. IQ. IR. IS. IT. IU. IV. IW. IX. IY. IZ. JA. JB. JC. JD. JE. JF. JG. JH. JI. JJ. JK. JL. JM. JN. JO. JP. JQ. JR. JS. JT. JU. JV. JW. JX. JY. JZ. KA. KB. KC. KD. KE. KF. KG. KH. KI. KJ. KK. KL. KM. KN. KO. KP. KQ. KR. KS. KT. KU. KV. KW. KX. KY. KZ. LA. LB. LC. LD. LE. LF. LG. LH. LI. LJ. LK. LL. LM. LN. LO. LP. LQ. LR. LS. LT. LU. LV. LW. LX. LY. LZ. MA. MB. MC. MD. ME. MF. MG. MH. MI. MJ. MK. ML. MM. MN. MO. MP. MQ. MR. MS. MT. MU. MV. MW. MX. MY. MZ. NA. NB. NC. ND. NE. NF. NG. NH. NI. NJ. NK. NL. NM. NO. NP. NQ. NR. NS. NT. NU. NV. NW. NX. NY. NZ. OA. OB. OC. OD. OE. OF. OG. OH. OI. OJ. OK. OL. OM. ON. OO. OP. OQ. OR. OS. OT. OU. OV. OW. OX. OY. OZ. PA. PB. PC. PD. PE. PF. PG. PH. PI. PJ. PK. PL. PM. PN. PO. PP. PQ. PR. PS. PT. PU. PV. PW. PX. PY. PZ. QA. QB. QC. QD. QE. QF. QG. QH. QI. QJ. QK. QL. QM. QN. QO. QP. QQ. QR. QS. QT. QU. QV. QW. QX. QY. QZ. RA. RB. RC. RD. RE. RF. RG. RH. RI. RJ. RK. RL. RM. RN. RO. RP. RQ. RR. RS. RT. RU. RV. RW. RX. RY. RZ. SA. SB. SC. SD. SE. SF. SG. SH. SI. SJ. SK. SL. SM. SN. SO. SP. SQ. SR. SS. ST. SU. SV. SW. SX. SY. SZ. TA. TB. TC. TD. TE. TF. TG. TH. TI. TJ. TK. TL. TM. TN. TO. TP. TQ. TR. TS. TT. TU. TV. TW. TX. TY. TZ. UA. UB. UC. UD. UE. UF. UG. UH. UI. UJ. UK. UL. UM. UN. UO. UP. UQ. UR. US. UT. UY. UZ. VA. VB. VC. VD. VE. VF. VG. VH. VI. VJ. VK. VL. VM. VN. VO. VP. VQ. VR. VS. VT. VU. VV. VW. VX. VY. VZ. WA. WB. WC. WD. WE. WF. WG. WH. WI. WJ. WK. WL. WM. WN. WO. WP. WQ. WR. WS. WT. WU. WV. WW. WX. WY. WZ. XA. XB. XC. XD. XE. XF. XG. XH. XI. XJ. XK. XL. XM. XN. XO. XP. XQ. XR. XS. XT. XU. XV. XW. XX. XY. XZ. YA. YB. YC. YD. YE. YF. YG. YH. YI. YJ. YK. YL. YM. YN. YO. YP. YQ. YR. YS. YT. YU. YV. YW. YX. YY. YZ. ZA. ZB. ZC. ZD. ZE. ZF. ZG. ZH. ZI. ZJ. ZK. ZL. ZM. ZN. ZO. ZP. ZQ. ZR. ZS. ZT. ZU. ZV. ZW. ZX. ZY. ZZ.

Norðurslóðamiðstöð á Akureyri

V

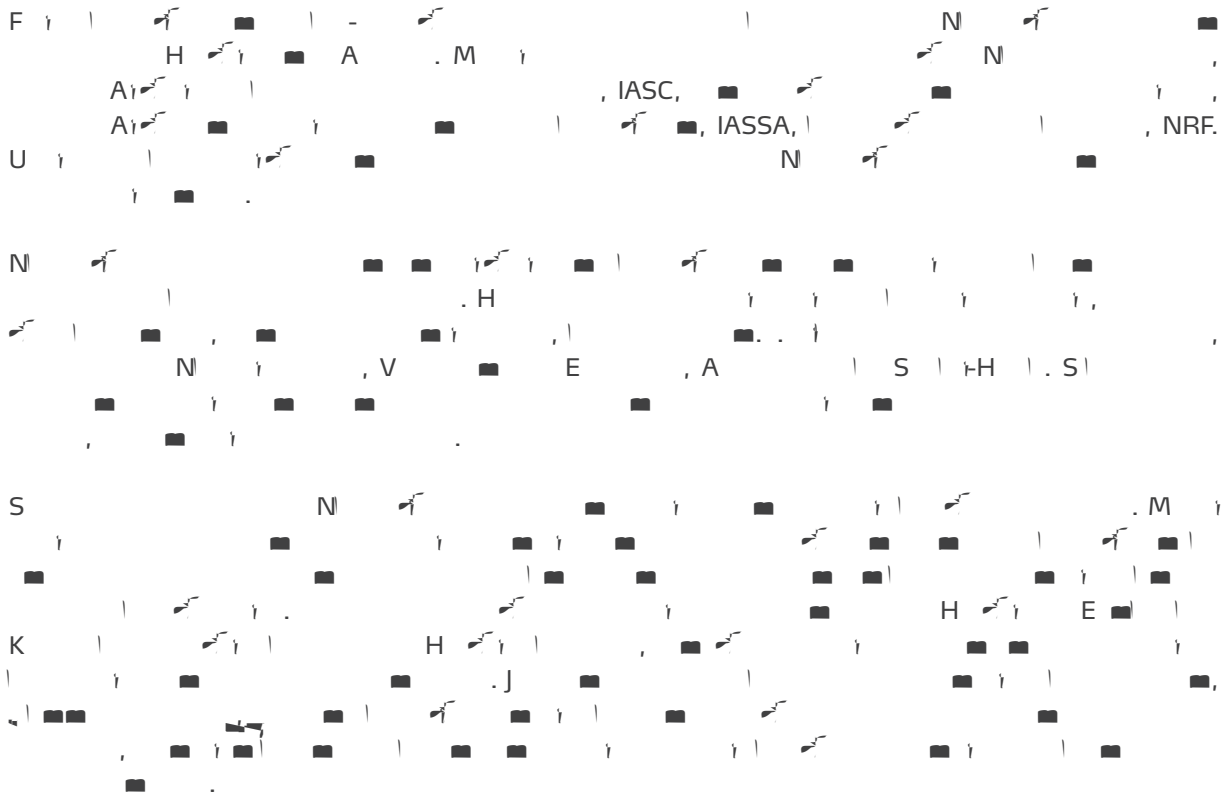
H

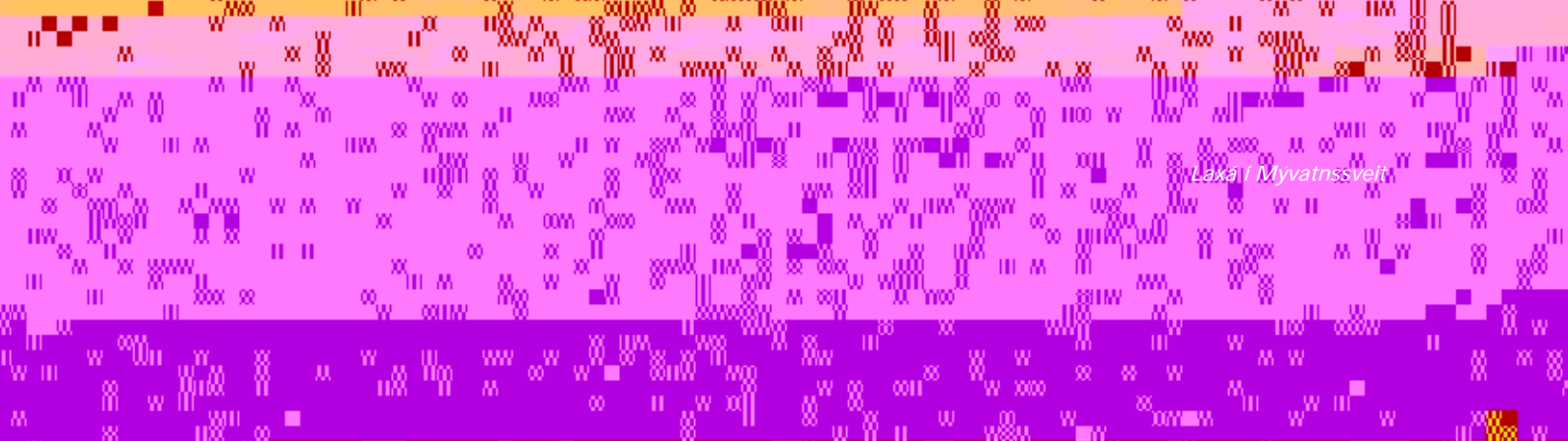
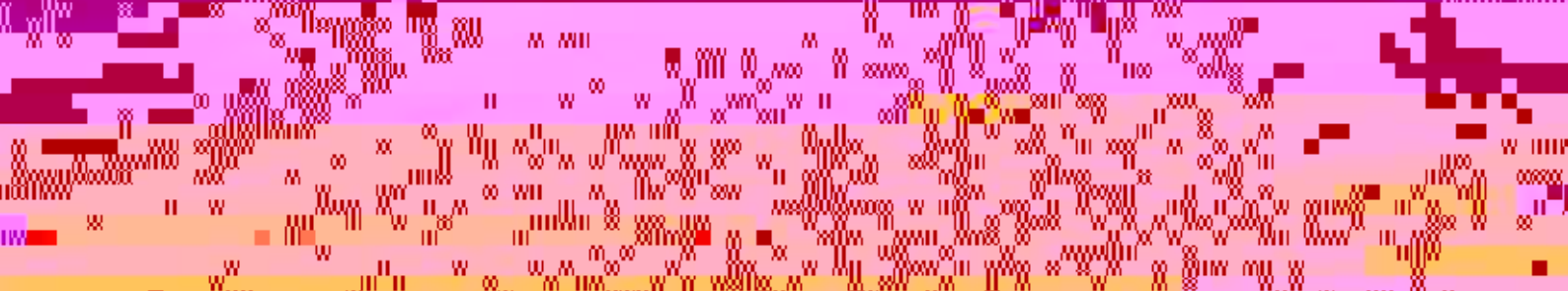
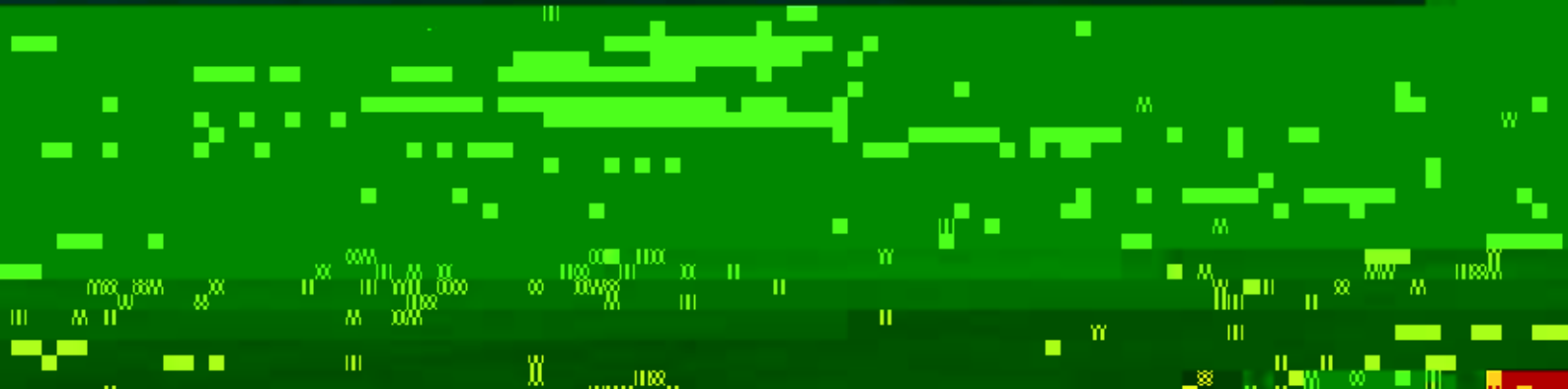
H A (UA) S V S 1998.

S V S , H H V H 2008

H A

S V S B H A

Ա ՄԱՆՐԻԿԱՏՐԱԾՈՒՆԵՅԻԾ

